

Midreshet Yom Rishon

Sunday Morning Learning Program for Women

WWW.MIDRESHETYOMRISHON.ORG

“Halachot for Women at the Seder”

1) Orach Chaim, 472
שולחן ערוך אורח חיים סימן תעב סעיף יד	10) Rambam, Avodat Kochavim, 12
רמב"ם הלכות עבודת כוכבים פרק יב הלכה ג	19) Mishnah Pesachim (10:5)
משנה מסכת פסחים פרק י משנה ה
2) Mishnah Berurah, ibid.
משנה ברורה על שולחן ערוך אורח חיים סימן תעב סעיף יד	11) Tosafot, Megillah, 4a
תוספות מסכת מגילה דף ד עמוד א	20) Orach Chaim, 472
שולחן ערוך אורח חיים סימן תעב
3) Masechet Pesachim, 43b
תלמוד בבלי מסכת פסחים דף מג עמוד ב	12) Tosafot, Pesachim, 108b
תוספות מסכת פסחים דף קח עמוד ב	21) Mishnah Berurah, ibid.
משנה ברורה על שולחן ערוך אורח חיים סימן תעב סעיף ד
4) Masechet Pesachim, 108a,b
תלמוד בבלי מסכת פסחים דף קח עמוד א-ב	13) Pri Megadim (479:2)
פרי מגדים (תעט א"א אות ב)	22) Birchei Yosef, ibid.
ברכי יוסף אורח חיים סימן תעב
5) Masechet Pesachim, 108b
תלמוד בבלי מסכת פסחים דף קח עמוד ב	14) Orach Chaim, 473
שולחן ערוך אורח חיים סימן תעג סעיף ו	23) Orach Chaim, 477
שולחן ערוך אורח חיים סימן תעז סעיף א
6) Sefer HaChinuch, 21
ספר החינוך מצוה כא	15) Mishnah Berurah, ibid.
משנה ברורה סימן תעג ס"ק טד	24) Mishnah Berurah ibid.
משנה ברורה סימן תעז ס"ק ב
7) Minchat Chinuch, ibid.
מנחת חינוך (מצוה כא)	16) Chayei Adam, 130
חיי אדם כלל קל	25) Tosafot, Succah, 38a
תוספות מסכת סוכה דף לח עמוד א
8) Rambam, Mitzvah 157
מנין המצוות לרמב"ם מצות עשה קנז	17) Sedei Chemed
שדי חמד (אסיפת דברים) מערכת חמץ ומצה
סי' טו אות ט	26) Orach Chaim, 479
שולחן ערוך אורח חיים סימן תעט סעיף א
9) Rambam, Siyum HaMitzvot
ספר המצוות לרמב"ם סיום מצוות עשה	18) Birchei Yosef, 473
ברכי יוסף אורח חיים סימן תעג ס"ק טו	27) Mishnah Berurah, ibid.
משנה ברורה סימן תעט ס"ק ט

Rabbi Yaakov Haber
ד' ניסן תשס"ו • 4/2/06

A program of
Yeshiva University's
Center for the Jewish Future

כללי

(1) שולחן ערוך אורח חיים סימן תעב סעיף יד

גם הנשים חייבות בארבע כוסות ובכל מצות הנוהגות באותו לילה.

(2) משנה ברורה על שולחן ערוך אורח חיים סימן תעב סעיף יד

(מד) גם הנשים חייבות - דאף שהוא מצוה שהזמן גרמא מ"מ חייבות שאף הן היו באותו הנס:
(מה) מצות הנוהגות וכו' - כגון מצה ומרור ואמירת הגדה:

מצה

(3) תלמוד בבלי מסכת פסחים דף מג עמוד ב

דאמר רבי אליעזר: נשים חייבות באכילת מצה דבר תורה, שנאמר לא תאכל עליו חמץ וגו' כל שישנו בבל תאכל חמץ - ישנו באכילת מצה. והני נשי נמי, הואיל וישנן בבל תאכל חמץ - ישנן בקום אכול מצה.

ד' כוסות

(4) תלמוד בבלי מסכת פסחים דף קח עמוד א-ב

ואמר רבי יהושע בן לוי: נשים חייבות בארבעה כוסות הללו, שאף הן היו באותו הנס.

(5) תלמוד בבלי מסכת פסחים דף קח עמוד ב

שתאן בבת אחת, רב אמר: ידי יין - יצא, ידי ארבעה כוסות - לא יצא.

סיפור יציאת מצרים

(6) ספר החינוך מצוה כא

מצות סיפור יציאת מצרים

לספר בענין יציאת מצרים בליל חמשה עשר בניסן כל אחד כפי צחות לשונו, ולהלל ולשבח השם יתברך על כל הנסים שעשה לנו שם, שנאמר [שמות י"ג, ח'] והגדת לבנך וגו'. וכבר פירשו חכמים דמצות הגדה זו היא בליל חמשה עשר בניסן בשעת אכילת מצה, ומה שאמר הכתוב לבנך, דלאו דוקא בנו, אלא אפילו עם כל בריה.

וענין המצוה, שיזכור הניסים והענינים שאירעו לאבותינו ביציאת מצרים, ואיך לקח האל יתברך נקמתנו מהן. ואפילו בינו לבין עצמו, אם אין שם אחרים, חייב להוציא הדברים בפיו, כדי שיתעורר לבו בדבר, כי בדבור יתעורר הלב.

.....
ונוהגת בזכרים ונקבות, בכל מקום ובכל זמן. ועובר עליה ביטל עשה.

(7) מנחת חינוך (מצוה כא)

(י) ונוהגת בזכרים ונקבות וכו'. דבר זה חידוש גדול אצלי, למה תהיה נוהגת מצוה זו בנשים כיון דהוי מצות עשה שהזמן גרמא ונשים פטורות. ור"מ כאן פ"ו ה"י גבי אכילת מצה כתב מפורש דנשים חייבות, כמבואר בש"ס [פסחים מ"ג ע"ב], אבל כאן לא כתב זה, ולא מצאתי זה בשום מקום. ועיין ר"מ פ"ב מעכו"ם ה"ג, חשיב המצוות עשה שהזמן גרמן שנשים חייבות, קידוש היום ואכילת מצה ופסח ושמחה והקהל, ולא חשיב זה, מהיכא תיתי יתחייבו נשים במצוה זו. ולומר הטעם שנשים היו ג"כ באותו הנס, כמו מקרא מגילה [עיין מגילה ד' ע"א] וארבע כוסות [עיין פסחים ק"ח ע"ב], כבר הוכיחו התוס' בכמה מקומות [עי"ש] דדבר זה אינו אלא דרבנן....

(8) מנין המצוות לרמב"ם מצות עשה קנז

לספר ביציאת מצרים בלילה הראשון של חג המצות שנ' והגדת לבנך ביום ההוא לאמר וכו'.

וכשתסתכל באלו הרמ"ח מצוות עשה תמצא המצוות ההכרחיות מהם ששים מצות. ובתנאי שהאיש שאמרנו שחייב באלו הששים מצוות ההכרחיות שיהיה ענינו כענין שרוב בני אדם בו. והוא שיהיה עומד בבית במדינה ויאכל המאכלים הידועים למזון האדם רוצה לומר הלחם והבשר ויעשה סחורה עם בני אדם וישא אשה ויוליד בנים. ואלו הששים מצוות הם לפי הסדר אשר סדרנו אותם במניננו זה. המצוה הראשונה והשנית והשלישית והרביעית והחמישית והששית והשביעית והשמינית והתשיעית והעשירית. וזאת העשירית **אין הנשים חייבות בה. והאחת עשרה והיא גם כן אין הנשים חייבות בה.** והשתים עשרה והיא גם כן אין הנשים חייבות בה. והשלש עשרה והיא גם כן אין הנשים חייבות בה. והארבע עשרה והיא גם כן אין הנשים חייבות בה. והחמש עשרה. והשמנה עשרה וזאת הי"ח אין הנשים חייבות בה. והתשע עשרה. והשש ועשרים וזאת השש ועשרים מיוחדת בזכרי כהונה. והשתים ושלשים והארבע וחמשים והע"ג והצ"ד והקמ"ג והקמ"ו והקמ"ז והקמ"ט והקנ"ב והקנ"ג והקנ"ד והקנ"ה והקנ"ו והקנ"ז והקנ"ח והקנ"ט והקמ"ס. והמאה וששים ואחת ואין הנשים חייבות בה. והקס"ב והקס"ג והקס"ד והקס"ה והקס"ו והקס"ז. והקס"ח וזאת הקס"ח אין הנשים חייבות בה. והקס"ט והיא גם כן אין הנשים חייבות בה. והק"ע והיא גם כן אין הנשים חייבות בה. והקע"ב והקע"ה והקפ"ד והקצ"ה והקצ"ו והר"ו והר"ז והר"ח והר"ט והר"י והר"א. והמאתים ושתים עשרה וזאת המאתים ושתים עשרה אין הנשים חייבות בה. והמאתים ושלש עשרה. והמאתים וארבע עשרה וזאת המאתים וארבע עשרה מיוחדת בזכרים. והמאתים וחמש עשרה והיא גם כן מיוחדת בזכרים: הנה כבר התבאר לך כי מאלו הששים מצוות ההכרחיות יש מהן שש וארבעים מצוות שהנשים חייבות בהן גם כן וארבע עשרה מצוות מהן שאין הנשים חייבות בהן. ויהיה הסימן באלו הששים מצוות ההכרחיות ששים המה מלכות. ויהיה הסימן בפול הארבע עשרה מהן הנשים אזלת יד (פ' האזינו). או יהיה הסימן בחיוב השש וארבעים מצוות לנשים גם את בדם בריתך (זכרי' ט) כלומר שמספר בדם הוא חובה עליהן והם הברית המחויב לנשים בהכרח: וזה מה שראינו לרמוז אותו במספר מצוות עשה:

10) רמב"ם הלכות עבודת כוכבים פרק יב הלכה ג

כל מצוות לא תעשה שבתורה אחד אנשים ואחד נשים חייבים חוץ מבל תשחית ובל תקיף ובל יטמא כהן למתים, וכל מצוות עשה שהיא מזמן לזמן ואינה תדירה נשים פטורות חוץ מקידוש היום ואכילת מצה בלילי הפסח ואכילת הפסח ושחיטתו והקהל ושמחה שהנשים חייבות.

11) תוספות מסכת מגילה דף ד עמוד א

שאף הן היו באותו הנס - פירש רשב"ם שעיקר הנס היה על ידן בפורים על ידי אסתר בחנוכה על ידי יהודית בפסח שבזכות צדקניות שבאותו הדור נגאלו וקשה דלשון שאף הן משמע שהן טפלות ולפירושו היה לו לומר שהן לכך נראה לי שאף הן היו בספק דלהשמיד ולהרוג וכן בפסח שהיו משועבדות לפרעה במצרים וכן בחנוכה הגזירה היתה מאד עליהן גבי מצה יש מקשה למה לי היקשא דכל שישנו בבל תאכל חמץ ישנו בקום אכול מצה תיפוק ליה מטעם שהן היו באותו הנס וי"ל דמשום האי טעמא לא מחייבא אלא מדרבנן אי לאו מהיקשא ורבינו יוסף איש ירושלים תירץ דסלקא דעתך למיפטרה מגזירה שוה דט"ו וט"ו דהג הסוכות כדפי' פרק אלו עוברין (פסחים מג: ד"ה סלקא).

12) תוספות מסכת פסחים דף קח עמוד ב

היו באותו הנס - פי' רשב"ם שעל ידם נגאלו וכן במגילה ע"י אסתר ובחנוכה ע"י יהודית וקשה דאף משמע שאינן עיקר ועוד דבירושלמי גריס שאף הן היו באותו ספק משמע באותה סכנה דלהשמיד להרוג ולאבד והא דאמרין דפטורות מסוכה אע"ג דאף הן היו באותו הנס כי בסוכות הושבתי התם בעשה דאורייתא אבל בארבעה כוסות דרבנן תיקנו גם לנשים כיון שהיו באותו הנס.

13) פרי מגדים (תעט א"א אות ב)

(ב) אחר עמ"א מה שפירש כן בטור דמצוה לחזור אחר זימון היינו בכלל שכן מסיים שם ועיין פרישה ומ"ש שנשים חייבות בהלל ובכל מצוות נהוגות בליל זה מצה ומרור ד' כוסות והגדה עתוס' סוכה דף ל"ה א' ד"ה שאף הן ודע דהגדה מ"ע מ"ה הוא לספר נסים ונפלאות כמ"ש הר"מ ז"ל פ"ז ממצה ה"א וה' ועתוס' מגילה ד"ה שהן לתירוץ א' י"ל נשים הגדה דרבנן ותל' ב' שם חייבות מ"ה ונ"מ להוציא אחרים י"ח או ספק אם אמרה הגדה וי"ל דהוי ס"ס שמא דרבנן ואת"ת ד"ת שמא אמרה ועי"ר ק"י כל ס"ס בס"ת וספק א' בדרבנן שרי ומה הוא חיוב הגדה אם לומר דוקא ג' דברים פסח מצה ומרור או הם דרבנן רק לספר בנסים שעשה ה' לנו במצרים צ"ע ע' פסחים קי"ז ב' וי"ל הא חוב לקרות ק"ש בכל לילה ונזכר בה י"מ וא"כ הגדה ד"ת בליל פסח איך יצויר אם לא שנאמר דק"ש קודם צ"ה נמי יצא ואי"ה התפ"ח בט"ז ומ"א יבואר עוד:

14) שולחן ערוך אורח חיים סימן תעג סעיף ו

ויאמר: (סא) כד הא לחמא עניא, עד מה נשתנה. הגה: (סב) ויאמרו (סג) בלשון שמבינים הנשים והקטנים, או יפרש להם הענין וכן עשה ר"י מלונדרי כל ההגדה בלשון לע"ז, (סד) כדי שיבינו הנשים והקטנים. (כל בו ומהרי"ל).

(סד) כדי שיבינו הנשים - שהרי גם נשים חייבות במצות הלילה ובאמירת הגדה וכו"ל בסימן תע"ב סי"ד ולכן החיוב גם על המשרתת שתשב אצל השולחן ותשמע כל ההגדה ואם צריכות לצאת לחוץ לבשל עכ"פ מחויבת לשמוע הקידוש וכשיגיע לר"ג אומר כל שלא אמר וכו' תכנוס ותשמע עד לאחר שתיית כוס ב' שהרי מי שלא אמר ג' דברים הללו לא יצא ונוהגין שגם קוראין אותן שתשמע סדר עשרה מכות שהביא הקב"ה על מצרים כדי להגיד להם כמה נסים עשה הקב"ה בשביל ישראל [ח"א]:

16 חיי אדם כלל קל

(יב) כל המצוות הנוהגות בב' לילות אלו שהם ארבע כוסות ומצה ומרור וסיפור יציאת מצרים, אחד אנשים ואחד נשים חייבין (כך) משמע מלשון השו"ע דחייבות אף בהגדה ומלשון הטור משמע דפטורות שכתב נשים חייבות בד' כוסות ובכל המצוות הנוהגות בלילה זה כגון מצה ומרור משמע דוקא באלו ולמעוטי הגדה וכן משמע לכאורה בפסחים דף ק"ח ע"ב בתוס' ד"ה שאף הן ע"ש אבל א"א לומר כן דנהי דפטורות מה"ת כיון דהוי מ"ע שהזמ"ג מכל מקום כיון דמחויבות בד' כוסות וקיי"ל דאם שתאן שלא על הסדר לא יצא כדאיתא בגמ' שם ובשו"ע וא"כ ע"כ חייבות בהגדה כדי שתשתה על הסדר וכ"כ תוס' להדיא בסוכה ל"ח ד"ה מי שהיה וא"כ מש"כ הטור כגון מצה ומרור ר"ל כמו מצה ומרור ולכן צריך להזהיר ב"ב שלא יזלזלו בכל זה ובפרט באכילת מרור שמזלזלין בו מאוד וגם צריך להודיע להם בלשון שמבינים עכ"פ הטעם של פסח מצה ומרור כדי שיקיימו מצוה זו וגם שישמעו קדוש וברכת אשר גאלנו ויכוין להוציאם):

17 שדי חמד (אסיפת דברים) מערכת חמץ ומצה סי' טו אות ט

(ט) נשאל רבין חסידא בס' כפי אהרן ח"ב סי' ח' אם נשים רוצות לעשות הסדר של ליל פסח בחבורה לעצמן על ידי אשה חכמה שידעת לקרות ההגדה ולעשות כל הסדר על פי הדין אי שפיר דמי או לא והשיב דאף דלכאורה נראה שיכולות לעשות כן כמו בזימון בסי' קצ"ט דאף שאינן מצטרפות לזימון אם אנשים מזימנות לעצמן וכן במגילה וכו' מכל מקום בסדר של פסח יש מצוה רבות יש שהן מדרבנן ויש מדאורייתא כקריאת ההגדה וכולן מצות שהזמן גרמא ונשים פטורות ורק מטעם שאף הן היו באותו הנס באנו לחייבן ודעת הרבה פסוקים דטעם זה לא מהני אלא למצות דרבנן ולא למצות דאורייתא וא"כ אינן חייבות בסיפור יצי"מ בלילה הזו היא מצוה שהזמן גרמא ונחלקו הקדמונים במצות שהזמן גרמא אם רשאות לקיים המצוה ולברך גם כן או דקוא לעשות המצוה בלא ברכה הוא דרשאות ודעת מרן בסי' קתפ"ט כצד זה ומה שנוהגות הנשים לברך על שופר ולולב הוא שלא כדעת מרן וכתב מרן חיד"א בברכי יוסף סי' תרנ"ד אות כ' שנכון לבטל מנהגן אלא ששוב מצא להן סמך מתשובות מן השמים ובאמת שאין זה מספיק אלא שקשה לבטל מנהגן ואם כן ברכת אשר גאלנו בלי ספק היא על גם יציאת מצרים וכיון שקריאת ההגדה היא מצוה שהזמן גרמא ואין הנשים חייבות משום דלמצוה דאורייתא לא מהני הטעם דאף הן היו באותו הנס אין נכון לעשות שלא כדעת מרן ואף שבשופר ולולב נהגו לברך הטעם בשופר הוא מפני שלא כל הנשים יכולות לבא לבית הכנסת לצאת בתקיעת השליח צבור ולולב הרי היא מצוה שבגוף ואי אפשר על ידי שליח ומיסתיין להחזיק במנהגן בדבר שכבר נהגו כן מקדם קדמתה ולא לחדש דבר מעתה לעשות לכתחלה היפך דעת מרן הבית יוסף והרי בקל יכולות לשמוע מפי האנשים לכן אין להקל להן לעשות הסדר לעצמן רק תשמעו מפי האנשים אלו תורף דב"ק:

18 ברכי יוסף אורח חיים סימן תעג ס"ק טו

טו. הגהה. ויאמרו בלשון שמבינים הנשים וכו'. כתב הרב בית דוד סי' רנ"ו דאין הטעם מפני שהנשים חייבות בקריאת ההגדה, שהרי מצות עשה שהזמן גרמא היא, וכו' ואע"ג דאמרין פרק ערבי פסחים דף ק"ח אריב"ל נשים חייבות בד' כוסות שאף הן היו באותו הנס, וכו' היינו דוקא במצוה דרבנן, כמ"ש התוס' שם, אבל במצוה דאורייתא כיון שהיא מצות עשה שהזמן גרמא אין לחייב הנשים בשביל שהיו באותו הנס, שהרי מצות סוכה היו באותו הנס, כי בסוכות הושבתי, ועכ"ז פטורות, והכא מצות קריאת ההגדה כיון שהוא של תורה, כמ"ש הרמב"ם (פ"ז ה"א), אין לחייבם מטעם דהיו באותו הנס. ואע"ג דחייבות באכילת מצה אף שהיא מצות עשה שהזמן גרמא והיא דאורייתא, היינו משום הקש דכל שישנו בכל תאכל חמץ ישנו בקום אכול מצה. ומכאן קשה קצת על התוס' שהביאו ראייה ממצות סוכה שאין נשים חייבות במצוה דאורייתא שהזמן גרמא, תיפוק ליה מדאצטריך קרא לחייבם במצה. והא דחייבות באכילת מרור כמ"ש הטור סי' תע"ב, היינו משום דבזמן הזה מרור דרבנן, וכו' לכך נראה דהטעם שצריך לקרות ההגדה בלשון שיבינו הנשים וקטנים, אינו משום חיוב שלהן, אלא משום חיובא דידן, שאנו חייבין להגיד לנשים. וכו' עכ"ל בקיצור. וע"ש באורך.

19 משנה מסכת פסחים פרק י משנה ה

רבן גמליאל היה אומר כל שלא אמר שלשה דברים אלו בפסח לא יצא ידי חובתו ואלו הן פסח מצה ומרור פסח על שום שפסח המקום על בתי אבותינו במצרים מצה על שום שנגאלו אבותינו במצרים מרור על שום שמררו המצריים את חיי אבותינו במצרים

הסיבה

20) שולחן ערוך אורח חיים סימן תעב

סעיף ד

אשה אינה צריכה הסיבה אלא א"כ היא חשובה. הגה: וכל הנשים שלנו מיקרי חשובות (מרדכי ריש פ' ע"פ ורבינו ירוחם), אך לא נהגו להסב כי סמכו על דברי ראבי"ה דכתב דבזמן הזה אין להסב (ד"ע).

21) משנה ברורה על שולחן ערוך אורח חיים סימן תעב סעיף ד

(יב) א"צ הסיבה - דסתם אשה אין דרכה להסב בשום פעם:

(יג) דבזה"ז אין להסב - טעמו כיון דאין רגילות בארצנו בשאר ימות השנה להסב אלא יושב כדרכו.

22) ברכי יוסף אורח חיים סימן תעב

ב. דין ד. אשה אינה צריכה הסבה וכו'. כתב רבינו ירוחם נתיב ה' חלק ד', פירש רשב"ם (פסחים קח א) מפני אימת בעלה שכפופה לו. ולפ"ז אלמנה וגרושה^ה בעו הסבה. ובשאלתות (פר' צו סי' עז) כתוב דלאו דרכה למיזגא וכו' ולפ"ז אלמנה וגרושה לא בעו הסבה. וכתבו התוס' כל הנשים חשובות הן וצריכות הסבה. והרמב"ם (פ"ז ה"ח) כתב בסתם אשה אינה צריכה הסבה, עכ"ל. ומ"ש ברישא הם דברי הרא"ש (פ"י סי' כ) והטור. אך מ"ש והרמב"ם וכו' לא ידעתי מאי דייק מהרמב"ם שדרכו למינקט לשון המימרא על הרוב. ואם כונתו דמזה מוכח דלא כהתוס', דדין זה גם בנשי דידן. מאי איריא דדייק מהרמב"ם ולא מהרי"ף (כג א) והרא"ש נמי, דכלם כתבו כמ"ש בש"ס אשה אינה צריכה הסבה ואם היא חשובה צריכה.

ולענין דינא נראה דגם אלמנה וגרושה אינה צריכה הסבה כדמשמע מדברי השאלתות. וגם רשב"ם עצמו דטעמא טעים דאימתא דבעלה עלה, הביא בסוף דברי השאלתות ולא פליג עליה. וכן הרב צידה לדרך מאמר ד' כלל ג' פי"א כתב כדברי השאלתות. וכ"כ הרב פר"ח דטעם השאלתות עיקר, וכל אשה א"צ הסבה. ועמ"ש בסמוך.

אפיקומן

23) שולחן ערוך אורח חיים סימן תעז סעיף א

לאחר גמר כל הסעודה אוכלים ממצה השמורה תחת המפה (א) א כזית (ב) כל אחד, זכר לפסח הנאכל (ג) על השובע, (ד) ויאכלנו בהסיבה (ה) ולא יברך עליו, * (ו) [א*] ויהא זהיר לאכלו קודם חצות. (ויקדים עצמו (ז) שגם ההלל יקרא קודם חצות) (ר"ן פ' ע"פ וסוף פ"ב דמגילה).

24) משנה ברורה סימן תעז ס"ק ב

(ב) כל אחד - ואף נשים חייבות בזה:

הלל

25) תוספות מסכת סוכה דף לח עמוד א

מי שהיה עבד ואשה - משמע כאן דאשה פטורה מהלל דסוכות וכן דעצרת וטעמא משום דמצוה שהזמן גרמא היא אע"ג דבהלל דלילי פסחים משמע בפרק ערבי פסחים (דף קח). דמחייבי בד' כוסות ומסתמא לא תיקנו ד' כוסות אלא כדי לומר עליהם הלל ואגדה שאני הלל דפסח דעל הנס בא ואף הן היו באותו הנס אבל כאן לא על הנס אמור.

26) שולחן ערוך אורח חיים סימן תעט סעיף א

אחר כך (א) מוזגין לו כוס שלישי, (ב) ומברך עליו ברכת המזון ובורא פרי הגפן, (ג) ושותהו בהסיבה; (ד) ולא יברך אחריו * (ה) ולא ישתה יין בינו לכוס רביעי. הגה: (ו) מיהו מכוס שלישי יכול לשתות (ז) א כמה פעמים והכל מחשב שתייה אחת, אע"ג (ח) דהפסיק בנתיים (מהרי"ל ומהר"י ותשב"ץ). מצוה לחזור (ט) ב אחר זימון. הגה: והגדול שבהן (י) אומר הודו ואנא, (יא) והאחרים עונים אחריו (כל בו). והגדול יכול (יב) ליתן לקטן רשות (מהרי"ל). ויכול לצרף לזימון לענין הלל, אע"ג שלא אכל עמהם. ונהגו (יג)

שבעל הבית מברך ברכת המזון בליל פסח, שנאמר: טוב עין הוא יבורך (משלי כב, ט) והוא מיקרי טוב עין שאמר כל דכפין ייתי וייכול וכו'.

27) משנה ברורה סימן תעט ס"ק ט

(ט) אחר זימון - הסכימו האחרונים דהאי זימון אינו לענין בהמ"ז דבשביל זה אינו מחוייב להדר יותר מבשאר ימות השנה והכא לענין הלל מיירי שמצוה להדר לומר הלל בשלשה כדי שיהא אחד אומר לשנים הודו והם יענו פסוק שאחר זה וגם בזה הסכימו דאף שמצוה מן המובחר לומר הלל בשלשה גברים גדולים ועל כן אם יש בביתו על שולחן אחד גברא בר חיובא בודאי מהנכון לצרף אותו לאמירת הודו מ"מ אין קפידא כ"כ שיכול לצאת בזה באשתו ובניו (ואם בניו הם קטנים עיין לקמיה) דהיינו שהוא יאמר והם יענו [וה"ה שאשתו יכולה לומר הודו שהרי גם נשים מחויבות בהלל זה כמו שהם מחויבות בד' כוסות